Representantskapsmøte
Dato: 28.09.26

Sak 06/26 Mandat og organisering av strategisk arbeidsgruppe

Styrets forslag til vedtak

1. Representantskapet vedtar mandat og sammensetning for strategisk arbeidsgruppe slik det kommer frem av saksfremstillingen.
2. Arbeidsgruppen skal legge fram sin samlede rapport med anbefalinger for styret innen første tertial 2027.
3. Representantskapet legger til grunn at rapporten etter styrebehandling oversendes representantskapet for videre behandling og politisk forankring i eierkommunene.

Bakgrunn for saken

Grenland brann og redning IKS (GBR) står overfor betydelige endringer i både samfunnets risiko- og trusselbilde og selskapets økonomiske rammevilkår. Klimaendringer, teknologisk utvikling, økt avhengighet av kritisk infrastruktur og en mer krevende sikkerhetspolitisk situasjon stiller nye krav til brann- og redningsvesenets kapasitet, kompetanse og organisering. Samtidig forventes brann- og redningsvesenet å spille en stadig viktigere rolle innen samfunnssikkerhet, krisehåndtering og totalforsvar. Rapporten «Brann- og redningsvesenet i en ny tid» understreker behovet for sterkere regional samhandling, bedre ressursutnyttelse, økt kompetanse og en tydeligere rolle for brann- og redningsvesenet innen samfunnssikkerhet og beredskap. Rapportens anbefalinger peker på at framtidens brann- og redningsvesen må utvikles som en sentral samfunnssikkerhetsaktør med evne til å møte både tradisjonelle hendelser og nye sammensatte utfordringer. Samtidig legger nasjonale føringer for samfunnssikkerhet og totalforsvar til grunn et tettere samvirke mellom sivile og militære ressurser. Brann- og redningsvesenet har en sentral rolle i den sivile delen av totalforsvaret gjennom sin lokale tilstedeværelse, døgnkontinuerlige beredskap og evne til å håndtere hendelser som påvirker kritisk infrastruktur og befolkningens sikkerhet.

For Grenlandsregionen er disse utfordringene særlig relevante. Regionen har omfattende prosessindustri, betydelig transport av farlig gods, havnevirksomhet, tunnelanlegg, sykehus og annen samfunnskritisk infrastruktur. Dette gir et sammensatt risikobilde som krever et robust, fleksibelt og framtidsrettet brann- og redningsvesen.

Parallelt med utviklingen i risikobildet opplever GBR et økende økonomisk press. Selskapet står overfor betydelige kostnadsøkninger som følge av pensjonsforpliktelser, lønnsutvikling, prisvekst, investeringsbehov og skjerpede myndighetskrav. Dette

aktualiserer behovet for å vurdere hvordan virksomheten kan videreutvikles og organiseres slik at den både opprettholder nødvendig beredskap og sikrer langsiktig økonomisk bærekraft.

Representantskapet behandlet derfor våren 2026 selskapets framtidige utvikling og økonomiske bærekraft, og vedtok å etablere en strategisk arbeidsgruppe. Arbeidsgruppen skal gi anbefalinger om hvordan GBR kan utvikle tjenestene, styrke operativ evne, sikre bærekraftig økonomi og videreutvikle rollen som strategisk partner for eierkommunene innen samfunnssikkerhet og beredskap. I styremøte 17.08.2026 behandlet styret saken under sak 18/26 og vedtok at brann- og redningssjefen skulle utarbeide forslag til mandat og organisering for styrets behandling.

Både representantskapet og styret har det siste året behandlet flere saker knyttet til selskapets økonomiske utvikling, herunder finansiering av merforbruk i 2025 og håndtering av forventede økonomiske utfordringer i 2026 som følge av økte pensjonskostnader. Representantskapet har også bedt om å få fremlagt en sak om framtidig fordelingsmodell for eierkommunenes driftstilskudd.

GBR har gjennomført og igangsatt flere analyser knyttet til risiko- og sårbarhetsbildet, samt dimensjonering og organisering. Analysene gir et viktig kunnskapsgrunnlag for selskapets videre utvikling og understreker behovet for en helhetlig strategisk vurdering av virksomheten fram mot 2036. Arbeidsgruppens vurderinger og anbefalinger skal bygge på gjennomførte og pågående analyser, slik at framtidige strategiske valg forankres i dokumenterte behov og faglige vurderinger.

Saksopplysninger

For å sikre at arbeidsgruppen organiseres i samsvar med IKS-loven og prinsippene for god selskapsstyring har selskapet innhentet en juridisk vurdering fra Samfunnsbedriftene. Samfunnsbedriftene konkluderer med at det ikke foreligger rettslige eller prinsipielle hindringer for å etablere en strategisk arbeidsgruppe bestående av representanter fra representantskap, styre og administrasjon. Det fremheves at en slik sammensetning kan bidra til et bedre beslutningsgrunnlag ved at eiermessige, strategiske, økonomiske og operative perspektiver ses i sammenheng.

Det fremgår samtidig at arbeidsgruppen skal være et rådgivende og utredende organ uten beslutnings- eller instruksjonsmyndighet. Arbeidsgruppen skal ikke overta eller endre den lovbestemte kompetanse- og ansvarsfordelingen mellom representantskapet, styret og daglig leder. Arbeidsgruppens anbefalinger skal behandles gjennom selskapets ordinære styringsorganer.

Samfunnsbedriftene vurderer videre at deltakelse fra folkevalgte representanter er uproblematisk og kan bidra til nødvendig eierforankring av arbeidet. Det er heller ikke identifisert generelle habilitetsutfordringer knyttet til deltakelse i arbeidsgruppen.

Sammensetning:

For å sikre bred faglig, strategisk og eiermessig forankring foreslås arbeidsgruppen sammensatt av:

- Brann- og redningssjef
- Økonomisjef i GBR
- Styreleder i GBR
- Ett styremedlem oppnevnt av styret
- Ett representantskapsmedlem fra hver av eierkommunene

Brann- og redningssjefen leder arbeidsgruppen og har ansvar for framdrift, koordinering og rapportering til styret.

For å sikre nødvendig kapasitet og kvalitet i arbeidet oppnevner brann- og redningssjefen et sekretariat for arbeidsgruppen. Sekretariatet skal bistå med møteforberedelser, koordinering, referater, innhenting av faktaopplysninger, analyser, rapportskriving og øvrig administrativ støtte.

Arbeidsgruppen kan ved behov innhente bistand og faglige innspill fra relevante fagmiljøer, offentlige myndigheter, forskningsmiljøer og samarbeidspartnere.

Medvirkning og involvering

Tillitsvalgte og vernetjenesten skal være sentrale samarbeidsparter gjennom hele prosessen. De skal involveres løpende i arbeidsgruppens arbeid og gis anledning til å komme med innspill til vurderinger, analyser og anbefalinger. Dette tas i selskapets etablerte kanaler og fora. Deres erfaringer og perspektiver skal inngå som en del av beslutningsgrunnlaget ved vurdering av organisering, kompetansebehov, arbeidsmiljø og framtidig utvikling av virksomheten.

Kommunedirektørene i eierkommunene skal holdes løpende orientert om arbeidet gjennom oversendelse av referater fra arbeidsgruppens møter.

Arbeidsgruppen skal også vurdere hvordan samvirket med sentrale beredskapsaktører kan videreutvikles for å styrke den samlede beredskapen i regionen. Dette omfatter blant annet samarbeid med helsevesen, politi, sivilforsvar, forsvarssektoren og andre relevante aktører. Særlig skal muligheter for mer effektiv ressursutnyttelse, kompetansedeling, felles øvingsaktivitet og styrket beredskap vurderes.

Mandat

Arbeidsgruppen skal være et rådgivende og utredende organ og skal:

- *Etablere et felles situasjonsbilde for GBR sin utvikling fram mot 2036 med grunnlag i gjennomførte og pågående analyser av risiko og sårbarhet, beredskapsbehov, organisering og tjenestenivå.*
- *Vurdere hvordan GBR kan videreutvikles som regional beredskapsaktør og strategisk samfunnssikkerhetspartner for eierkommunene.*
- *Vurdere utviklingen av forebyggende arbeid i eierkommunene.*
- *Vurdere selskapets framtidige rolle innen samfunnssikkerhet, sivil beredskap og totalforsvar i tråd med nasjonale føringer.*
- *Vurdere organisering, ledelsesstruktur, støttefunksjoner og ressursutnyttelse.*
- *Vurdere framtidige beredskapskapasiteter, stasjonsstruktur og lokalisering av ressurser basert på analyser og dokumenterte behov.*
- *Vurdere muligheter for økt regional samhandling og samarbeid med relevante beredskapsaktører.*
- *Vurdere framtidige behov innen kompetanseutvikling, rekruttering, øvelser, trening og fasiliteter.*
- *Vurdere bruk av teknologi, digitalisering og analyseverktøy som kan styrke tjenestekvalitet, beslutningsgrunnlag og effektiv drift.*
- *Identifisere tiltak som kan sikre langsiktig økonomisk bærekraft og effektiv ressursutnyttelse uten å redusere nødvendig beredskap.*
- *Vurdere framtidig finansieringsmodell, investeringsbehov, økonomiske rammevilkår og selskapets økonomiske handlingsrom.*
- *Vurdere muligheter for gevinster og synergier gjennom samarbeid, samordning eller felles ressursutnyttelse med andre offentlige aktører.*
- *Utarbeide en samlet strategi- og anbefalingsrapport for GBR sin utvikling fram mot 2036.*

Arbeidsgruppen skal levere sin rapport til styret innen første tertial 2027.

Styrets vurdering

Styret vurderer at representantskapets ønske om etablering av en strategisk arbeidsgruppe er hensiktsmessig for å sikre et helhetlig og langsiktig beslutningsgrunnlag for utviklingen av Grenland brann og redning IKS.

GBR står overfor utfordringer som strekker seg utover ordinær drift og budsjettstyring. Rapporten «Brann og redningsvesenet i en ny tid», sammen med selskapets egne analyser og nasjonale føringer innen samfunnssikkerhet, totalforsvar og betydelige økonomiske utfordringer viser tydelig behovet for en helhetlig strategiprosess. Arbeidsgruppen vil bidra til å omsette analyser, erfaringer og nasjonale forventninger til konkrete anbefalinger for selskapets framtidige utvikling.

Økonomisk bærekraft vurderes som en grunnleggende forutsetning for å opprettholde nødvendig beredskap og utviklingskraft. Arbeidsgruppen må derfor ikke bare vurdere framtidige beredskaps- og tjenestebehov, men også identifisere tiltak som styrker selskapets økonomiske handlingsrom og bidrar til bærekraftig finansiering på lang sikt. Dette omfatter både drift, investeringer, finansieringsmodell og framtidige prioriteringer.

Styret vurderer videre at GBR vil få en stadig viktigere rolle innen samfunnssikkerhet og totalforsvar. Regionens industrielle betydning, kritiske infrastruktur og geografiske plassering gjør at kravene til lokal og regional beredskap forventes å øke i årene som kommer. Det er derfor viktig å vurdere hvordan GBR best kan bidra til å styrke regionens samlede motstandsdyktighet, beredskapsevne og evne til å håndtere både kriser og sammensatte hendelser.

Det er hensiktsmessig at arbeidsgruppen ledes av brann- og redningssjefen. Arbeidet omfatter sentrale problemstillinger knyttet til virksomhetens organisering, økonomi, beredskap og framtidige utvikling, og administrasjonen vil ha hovedansvaret for å fremskaffe analyser, faglige vurderinger og beslutningsgrunnlag. Den foreslåtte sammensetningen sikrer at arbeidet bygger på administrativ, faglig, strategisk og eiermessig kompetanse. Samtidig legger organiseringen til rette for bred forankring hos styret, representantskapet og eierkommunene.

Styret vurderer det som særlig viktig at tillitsvalgte og vernetjenesten involveres aktivt gjennom hele prosessen. Dette vil bidra til gode prosesser, bred medvirkning og et bedre beslutningsgrunnlag, samtidig som organisasjonen gis mulighet til å påvirke utviklingsarbeidet underveis.

Arbeidsgruppen skal behandle omfattende problemstillinger knyttet til organisering, økonomi, beredskap, samfunnssikkerhet og totalforsvar. Et eget sekretariat vurderes derfor som nødvendig for å sikre framdrift, kvalitet og kontinuitet i arbeidet.

Den juridiske vurderingen fra Samfunnsbedriftene gir et godt grunnlag for den foreslåtte organiseringen, og understreker at arbeidsgruppen er forenlig med IKS-lovens styringsmodell så lenge gruppen har en rådgivende rolle og ikke gis beslutningsmyndighet. Dette er ivaretatt gjennom det foreslåtte mandatet.

Styrets anbefaling

Styret anbefaler at representantskapet vedtar foreslått mandat og sammensetning for strategisk arbeidsgruppe. Forslaget følger opp representantskapets vedtak, bygger på selskapets analysearbeid, støtter opp under anbefalingene i «Brann- og redningsvesenet i en ny tid» og er vurdert som juridisk forsvarlig av Samfunnsbedriftene.

Arbeidsgruppen vil gi styret og representantskapet et helhetlig og langsiktig beslutningsgrunnlag for å utvikle GBR som en økonomisk bærekraftig, robust og framtidsrettet organisasjon fram mot 2036.

Vedlegg:

1. Rapport: *Brann- og redningsvesenet i en ny tid* - Oppsummering av Nasjonale risiko- og beredskapsvurderinger for brann- og redningsvesenet (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap)
2. Meld. St. 16 (2023 – 2024) - Melding til Stortinget, *Brann- og redningsvesenet- Nærhet, lokalkunnskap og rask respons i hele landet*
3. Meld. St. 9 (2024 – 2025) - Melding til Stortinget, *Totalberedskapsmeldingen - Forberedt på kriser og krig*
4. Vedtak i representantskapets sak 04/26